

- Р. М. Величко, С. Я. Гриньов та ін. ; за ред. проф. М. В. Гриньової. Полтава. 2021. С. 6–15.
3. Зязюн І. А., Сагач Г. М. Краса педагогічної дії. Київ : Укр.-фін. ін-т менедж. і бізнесу, 1997. 302 с.
 4. Kononets N., Baliuk V., Novopysmennyi S. Computer modeling in the evaluation of the efficiency of the functional didactic model of formation of digital competence of students. Proceedings of the 2nd International Scientific Conference Eastern European Conference of Management and Economics (May 29, 2020) / [organizer] Ljubljana School of Business, coorganizers of the Conference Odesa Institute of Trade and Economics of Kyiv National University of Trade and Economics (Odesa, Ukraine) and College of Computer Science and Business Communications EMPIRICA (Bosnia and Herzegovina); editors Lidija Weis, Viktor Koval, Katarina Aškerc. Ljubljana : Ljubljana School of Business, 2020. P. 345–354.
 5. Nataliia Kononets, Victoria Baliuk, Valeriy Zhamardiy, Lesya Petrenko, Yuliia Pomaz, Nadiya Kravtsova, Olena Shkola. Didactic model of information and communication competence formation of future specialists of economic. Journal for Educators, Teachers and Trainers, 2021. Vol. 12(4). 170–181.

Даниско Оксана Володимирівна,
к. пед. н., доцент кафедри теорії й методики фізичного виховання, адаптивної та масової фізичної культури, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, oksana.danisko76@gmail.com

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ»

В умовах зростання глобалізаційних викликів відбувається стрімкий пошук нових підходів, форм, методів та засобів навчання. впровадження змішаного навчання та досліджень, зосереджених висвітленні цієї інноваційної практики Керівники закладів освіти, науково-педагогічні працівники, студенти визнають, що кінцевий потенціал змішаного та онлайн-навчання полягає у можливості трансформувати систему освіти та забезпечити більш якісний рівень професійної підготовки на засадах компетентнісного підходу.

На виклики часу упродовж останнього десятиліття в практику провідних закладів вищої освіти активно впроваджується змішаний підхід, що інтегрує традиційні та інноваційні освітні технології. Поступ змішаного навчання, зумовлений процесами цифровізації, став драйвером виникнення та розвитку нових освітніх потреб суспільства.

Важливість новітнього освітнього феномену підтверджує і дослідження американських учених С. Дрісдейла, Ч. Грекхема, К. Весни та Л. Халверсон [6], в якому на основі контент-аналізу 205 докторських та магістерських дисертацій автори наголошують, що попри щорічне зростання наукових пошуків з означеної проблеми, методологічні та методичні аспекти організації змішаного навчання все ще потребують більшої кількості унікальних теоретичних досліджень з метою розв'язання практичних завдань його впровадження. Зауважмо, що в науковій літературі наразі відсутнє уніфіковане визначення дефініції «змішане навчання», а відтак спостерігається кілька підходів до розуміння сутнісних ознак даного педагогічного явища.

Значення слова «змішування» характеризує певне поєднання, комбінування різних компонентів, у результаті якого створюється новий продукт. Початкове значення змішаного (комбінованого або гібридного) навчання передбачало інтеграцію різних дидактичних методів та засобів (наприклад, використання аудіовізуальних засобів та усних інструкцій учителя; поєднання мультимедійних і традиційних навчальних технологій тощо). У ХХІ столітті, з популяризацією інтернету та розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, міжнародна спільнота почала застосовувати оригінальну основну конотацію поняття «змішане навчання» на основі узагальнення практичного досвіду злиття очного та мережевого навчання, надаючи терміну нового значення.

Так, науковець М. Веркост зі співавторами визначив змішане навчання як сукупність педагогічних методів і комбінування різних навчальних стратегій [8, с. 512].

У дослідженні «Посібник зі змішаного навчання: Глобальні перспективи, локальний досвід» науковці Ч. Бонк та Ч. Грехам схарактеризували змішане навчання як освітню систему, що «поєднує особистісну та опосередковану комп'ютерну комунікацію» [2, с. 5]. Пізніше науковці поглибили власну концепцію, зазначивши, що змішане навчання є інтеграцією двох «історично окремих моделей викладання та навчання, злиття традиційного навчального середовища, в основі якого – індивідуально-особистісна взаємодія з асинхронними множинними електронними середовищами» [3, с. 41].

У звіті «Змішування: використання проривних інновацій для вдосконалення шкіл» дослідники Інституту Крістенсена, М. Горн та Г. Стейкер змішане навчання визначили як офіційну освітню програму, в якій студент в межах курсу навчається частково за допомогою онлайн-інструментів з певним елементом самоконтролю часу, місця, шляху та/або темпу і частково в аудиторії закладу освіти у процесі очної освітньої взаємодії з викладачем [5].

Близьким до сучасного розуміння є визначення дефініції «змішане навчання» науковцями К. Бонком та Ч. Грейхамом як поєднання традиційного очної (*face-to-face instruction*) та комп'ютерно-опосередкованої (віддаленої) взаємодії (*computer mediated instruction*) [2; 3].

Вітчизняний дослідник В. Кухаренко потратковує змішане навчання як «цілеспрямований процес здобуття знань, умінь і навичок в умовах інтеграції аудиторної та позааудиторної освітньої діяльності на основі використання та взаємодоповнення технологій традиційного, електронного, дистанційного та мобільного навчання» [1, с. 76].

Отже, змішане навчання передбачає інтеграцію традиційних очних занять з веб-навчанням (онлайн-навчанням, електронним навчанням) в інтернеті. Це визначення підкреслює злиття традиційного очного навчання з електронним (онлайн) навчанням, які взаємозбагачують, удосконалюють та трансформують освітній процес.

Дослідники П. МакГі та А. Різ [7] концептуалізують технологію онлайн-навчання як інноваційний підхід, що має кілька стратегій реалізації. По-перше, у вузькому сенсі, це широко використовувана форма навчання, в якій студенти навчаються в аудиторії і беруть участь в асинхронних онлайн видах діяльності. По-друге, у більш широкому сенсі, авторами сформульовано рамки курсу, що передбачає синхронні зустрічі та мережеві технології з асинхронними роботами і можливими очними зустрічами. По-третє, онлайн-навчання також позначає освітній процес, в якому студенти фізично або географічно віддалені, але під керівництвом викладача взаємодіють онлайн.

Згідно з таксономією, запропонованою дослідниками І. Елайн та Дж. Сайманом [4, с. 7], існує чотири рівні комбінування традиційного та онлайн навчання (табл. 1):

**Таблиця 1 – Таксономія рівнів онлайн-навчання
(за I. Elaine I., J. Seaman) [4, с. 7]**

Частка онлайн вмісту	Тип освітньої взаємодії	Характеристика освітньої взаємодії
0 %	Традиційне очне навчання	Інтернет-технології не використовуються, вміст передається усно або письмово
1–29 %	Вебпідтримка	Веб-технології використовуються як допоміжні у структурі очного курсу (наприклад, розміщення на вебсторінці навчальної програми або завдань для самостійної роботи тощо)
30–79 %	Змішана	Поєднує онлайн та особисте навчання. Переважна частина контенту надається в електронному вигляді; кількість очних зустрічей зменшена
80 %+	Онлайн	більшість або весь освітній контент надається віддалено (за допомогою інтернет-технологій); зазвичай не передбачає очних зустрічей

Як видно з таблиці 1, змішане навчання характеризується поєднанням елементів очної та онлайн цілеспрямованої освітньої взаємодії, що забезпечує розміщення значної частини контенту в електронному форматі в рамках запланованої та педагогічно обґрунтованої структури курсу; містить переважну частину (від 30 % до 79 %) синхронних та асинхронних онлайн видів діяльності.

Ураховуючи вищезазначене, змішане навчання розуміємо як цілеспрямований процес створення освітнього середовища, що поєднує такі складники: очне (традиційне) та онлайн (електронне, віртуальне, мережеве) навчання, в якому взаємодія суб'єктів педагогічного процесу здійснюється у процесі інтеграції безпосереднього живого спілкування (віч-на-віч) та опосередковано за допомогою технологічних засобів (віддалено) як синхронно, так і асинхронно. Змішане навчання також розглядаємо як інноваційний педагогічний підхід, як інструмент фундаментального переосмислення традиційної навчальної моделі, що поєднує ефективність та можливості очної взаємодії з технологічно розширеними можливостями активного навчання у віртуальному освітньому середовищі.

Список використаних джерел

1. Кобися А. П. Інформаційне освітнє середовище як платформа для реалізації змішаного навчання у вищих навчальних закладах. Інформаційні технології і засоби навчання. 2017. Т. 57. Вип. 1. С. 75–82.
2. Bonk C. J., Graham C. R. The handbook of blended learning environments: Global perspectives, local designs. San Francisco: Jossey-Bass/Pfeiffer. 2006.
3. Bonk C. J., Graham C. R. The handbook of blended learning environments: Global perspectives, local designs. San Francisco: Jossey-Bass/Pfeiffer, 2012.
4. Elaine I., Seaman J. The Distance: Online Education in the U.S., 2011. Babson Survey Research Group and Quahog Research Group. 40 p.
5. Horn M., Staker H. Blended: Using disruptive innovation to improve schools. San Francisco: JosseyBass, 2015.

6. Jeffery S. Drysdale, Charles R. Graham, Kristian J. Spring, Lisa R. Halverson, An analysis of research trends in dissertations and theses studying blended learning, *The Internet and Higher Education*. 2013. Vol. 17. P. 90–100. ISSN 1096-7516. URL: <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2012.11.003>.
7. McGee P., Reis A. Blended Course Design: A Synthesis Of Best Practices. *Journal of Asynchronous Learning Networks*. 2012. Vol. 16: Issue 4. P. 7–22.
8. Verkroost M., Meijerink L., Linsten H., Veen W. Finding a Balance in Dimensions of Blended Learning. *International Journal on E-Learning Academic Research Library*. 2008. Vol. 7 (3). P. 499–522, 2008.

Корольок Софія Ростиславівна,

*магістрантка освітньої програми «Педагогіка вищої школи»,
Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі», sony99914@gmail.com;*

Кононець Наталія Василівна,

*д. пед. н., доцент, доцент кафедри педагогіки та суспільних
наук, Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі», natalkapoltava@ukr.net*

ЗАСТОСУВАННЯ СИМУЛЯЦІЇ ЯК ІНТЕРАКТИВНОГО МЕТОДУ НАВЧАННЯ

Використання в навчальному процесі інтерактивних методів навчання є неодмінною умовою підготовки компетентного фахівця. Вчені вважають, що організація навчального процесу з використанням новітніх інформаційних технологій і максимальним залученням студентів є одним з першочергових завдань у викладанні будь-якої дисципліни (Манюкова, Ніконова, 2017).

Українські ВНЗ працюють над створенням інтерактивного освітнього середовища, де поряд з класичними методами (лекціями та семінарами), застосовувалися б такі підходи до навчання, як ділові та рольові ігри (метою яких є демонстрація поведінки в типових професійних ситуаціях); розбір і аналіз ситуацій, що склалися в практичній діяльності, формулювання сценарію розвитку подій; проектування (розробка студентами проєктів, спрямованих на вирішення реальних практичних